

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrčkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—
Naročnice je plačevati naprej na naročbo brez priložne napovedine se uprava ne ozira.
Posamično številko se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame oije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Roko proč!

Menili bi, da smo Slovani že dosegli politično polnoletnost ter da se prav lahko vladamo sami in da so tista usiljevanja od strani nasprotnikov popolnoma nepotrebna, če ne naravnost smešna. Slovanstvo se more razvijati brez utikanja drugorodcev v naše politične zadeve. Nam je dala mati zemlja prostora dovolj, da se lahko razvijamo na lastnih tleh brez brige za to, kaj poreče ta ali oni prejezični sosed. Toda, ako bi že narodi kakor taki kritikovali naše nastopanje, bodisi v svetovni ali pa v lokalno-slovenski politiki! To bi še ne bilo nič neumestnega, ali da rijejo sè svojim rilcem po naših stvareh takozvani brezdomoviaci, to je, kar se nam mora naravnost gnusiti. Da se utika židovstvo, to isto židovstvo, kateremu je do sreče ali nesreče narodov toliko, kolikor za laški sneg in kateremu je jedino na tem, da vse te narode izkorišča gospodarski: to se nam vidi kakor degradacija politike narodov sploh. Čemu so prišle k nam izvestne poznane pijavke? Da nas spravljajo na beraško palico se svojim skrajno sebičnim in trdosrčnim nastopanjem, ne poznajočim nikakega ozira do svojega bližnjega! Da zanašajo med moralno zdrava ljudstva strup in gnjilobo prirojene jim demoralizacije! Da z vsemi možnimi sredstvi vlečejo ves svet v vrtinec svojih škodljivih nakan. Za to, jedino zato so med nami. In taki življi se drznejo utikati svoj umazan! jezik v najsvetejše pravice naše? Kaj še tega je treba bilo? A mi jim moramo zaklicati: proč roko! Roko proč od stvari, ki tebe ne brigajo prav nič! Tako moramo zaklicati židovstvu.

Roko proč! mi kličejo in s tem našim klicem naj bi združili svoje klice v enakem smislu vsi drugi narodi in posebno oni sloji, katerim se židovstvo ponuja za mešetarja, za barantača, seveda s tem jedinim namenom, da mu povspešujejo njega nakane.

In v oigled temu moramo staviti danes do naših italijanskih sosedov prav resno vprašanje: čemu sta „Piccolo“ in „Indipendente“ pisana v

italijanskem jeziku? To se nam vidi nekako onečaščenje italijanskega jezika. Ako Židje hoté imeti svoj list, pišó naj ga v hebrejskem jeziku! Italijanske liste pa naj bi pisali — Italijani, krščeni in ne obrezani! Tako bi moralo biti! A ker ni, kaže to le na politiško degeneracijo naših Italijanov. Da so se naši Italijani ohranili čiste, vse drugače bi v nas spoštovali in obožavali jezik Danteja, Ariosta in Petrarce!

Toda, žalostno je, da jim vse to moramo praviti mi! Sami bi morali znati, ako zares ljubijo svoj jezik in svoj narod in ako ta ljubezen ni samo dekla v službi kapitalizma.

A naši sosedje Italijani naj ne mislijo, da smo se s temi vrsticami hoteli vtikati v njih stvari. Mi smo jih hoteli samo opozoriti na ta nelepi nedostatek. Vtikati se nečemo, kakor ne dopuščamo, da bi se židovsko časopisje vtikalo v naše stvari.

Ne sedaj in nikoli naj se ne vtikajo židovska glasila v naše stvari. Kritikujejo naj, kolikor jim drago — tega jim ne moremo braniti —, ali tega jim ne dovolimo nikdar, da bi se nam usiljevali za varuhe! Mi nismo več otroci. Mi Slovani smo razumni dovolj, da lahko sami upravljamo svoje potrebe in svobodno in neovirani hočemo vršiti svojo nalogo v zgodovini človeštva. Tekmovati hočemo z drugimi narodi na čistem polju napredka, živeti hočemo v miru z vsemi narodi, ali sluge nečemo biti — nikomur!

Zato pa vnovič: roko proč!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 22. septembra 1897.

K položaju. Še se ni prav posušilo črnilo, s katerim smo v zadnjem izdanju zapisali besede: „Stvari so torej jako napete in sleherni hip nam je pričakovati usodnih vesti...“, že nam javljajo današnja dunajska poročila, kako prav smo sodili. Med vlado in večino je prišlo do razpora. „Mattinu“ brzojavljajo z Dunaja: „Postopanje večine, in sosebno Mladočehov, ki zavzemljejo v večini nadvladajočo pozicijo, je dovedlo

meglice proti nebu in polagoma pokrivalo malo jasnino nad seboj. Nizko so letale lastovice, žejna pivka pa je klicala nad bližnjim gozdom svoj „piv-piv“.

„Dež bode: pojdiva v hišo“, je pretrgala Hermina molk in ustala popravlja se od sedenja zmečkano krilo, široko vsakdanje mantilo.

„Ostanite še tu, rad bi govoril z vami, gospodičina, danes odločilno besedo“, je govoril Ivan ustavlja je jo in brskal s palico po belem pesku. Oko pa mu je uhajalo sedaj pa sedaj na lepo deklico, ki je zamišljeno zrla na Novo Štífto... Tam sta se včeraj tako lepo zabavala z Ivanom v hišici na lipi, med tem ko se je ostala družba krepčala z zlahtno kapljico župnikovo. In tedaj bi jej bil Ivan lahko povedal... lahko jo vprašal, — zakaj še le danes — ona bi ga bila poljubila...

Teh misli bila sta sedaj oba, in Ivan je še neiztrpneje brskal po pesku.

„Kaj ste pa napisali? Saj čečkate že tako dolgo po pesku“, je predramila Hermina Ivana, ki se je zravnal po teh besedah in zrl deklici, rekel bi, strastno v obraz. Hermina pa je čitala: „Ali me ljubiš?“. Njena majhna nožica je v tem trenutju razrušila delo Ivanovo, ta ga je stal kraj nje in molčal, molčal...

vlado do tega, da se je odrekala za sedaj vsakemu vplivu na postopanje in smer večine v predstoječem parlamentarnem zasedanju. Ni nemogoče torej, da nam bližnji dnevi prinesejo velika presenečenja. Vlada hoče le opazovati za sedaj in čakati, kar bode tem ugodneje zanjo, ker ve, da jo bode podpirala večina proti obstrukcionizmu. Ministerski predsednik je izjavil danes določno, da se odpoveduje vsakršnem vplivu toliko glede sredstev, katere hoče porabiti večina proti obstrukcionizmu, kolikor tudi na volitev predsedništva“.

To je torej tista stara pesem, to je stara taktika grofa Badenija, odkar je pričela obstrukcijska vibra v parlamentu. On bi se hotel pač opirati na večino, dati pa jej noče ničesar. Sedaj je njeg. ekscelencia storil celó korak dalje: sedaj hoče prepustiti večini, naj ona sama izvojuje boj proti obstrukcionizmu in naj vzame na-se ves odij premembe poslovnika zbornice v zmislu krčenja govorniške svobode. Njemu ne bi mogli Nemci očitati ničesar. Večina naj se obrabi v pobijanju parlamentarne revolucije in ko nastanejo zopet normalnejši odnošaji, odprta bode grofu Badeniju pot za pogajanja — s premaganimi revolucionarci; večina pa bi dobila najbrže plačilo zamorca, ki je storil svojo dolžnost — morala bi se umakniti. — Taki računi odgovarjajo popolnoma vsej državniški nravi g. grofa Badenija. Ali prevzame večina ulogo prevarjenega zamorca? Iz poročil o včerajšnjih sejah pododseka in parlamentarne komisije večine dajo slutiti, da vsa večina vendar ne misli na to, da bi kar slepo pobirala kostanj iz žrjavice za grofa Badenija in — nemške liberalce. Razprave so bile viharne in je menda prevladalo menenje, da bi bile zelo nevarno, ako bi le vladi na ljubo hoteli tako rako radikalno in reakcionarno spreminjati poslovník zbornice poslancev. O včerajšnji seji parlamentarne komisije večine se je izdal nastopni komuniké: „Parlamentarna komisija večine zbornice poslancev je sklenila, da smatra, zvesta načelom izraženim v adresi večine, za svojo dolžnost, podati izjavo, da je pripravljena, potegniti

„Pojdiva, pojdiva, papa že pričakuje naju!“

Lahno je hotel Ivan uloviti njeno roko, a ona mu jo je odmaknila.

„Jeden spomin čmi pa vendar date, ki me bode krepil v žalostnih urah na Dunaju“, je prosil Ivan, „jeden šopek... tako zvesto pa bodem hranil“.

„To ste možki! Še spominov! Me, ženske, pa hranimo v glavi svoje znance in prijatelje... in v srcu.. Seveda: anderes Städtchen, anderes Mädchen, pravi nemški pregovor“.

„Hermina!“ se je izvilo Ivanu iz prs... takoj pa se je zavel in jo podražil: „Zato pa imate albume in spominske knjige!“

Hermina je imela baš nekaj na jeziku, ko je pristavil Ivan bolestno-navdušeno: „Prosim vas, samo od tebe, ljubljena Hermina, bi imel rad spomin!“ in prijel jo je za roko. Ona se ni branila...

„Ljubim te, Hermina, ljubim samo tebe!“.. Stisnila mu je roko... zablistalo je, strela je švignila v nasprotno drevo...

Micika je poljubila Ivana, potem pa zbežala kakor srna iz sobe; Ivan pa si je mencial oči in premišljeval, kje je, kdo je bil v njegovi sobi pri njemu.

(Pride še.)

PODLISTEK

Lari-Fari.

Spisal: Srakoper.

Niso imeli vspeha na lovu: po polnoči se ni ujelo nič.

Dijak Anton je nesel svoji svakinji, gospej Koširki, jednega mladiča, Ivan pa je dal svojega Konradu, češ, opoludne bodo imeli imeniten rižot, seveda je bil Ivan tudi povabljen na kosilo.

Družba se je vesela vračala domov kljubu malemu številu polhov, oče Gomolj pa je ostal z Matevžljem got, pri njiju pa steklenica slivovico.

Ko se je po trgu raznesla vest, koliko polhov so ujeli, zložili so x-ški fantje pesem:

Polh ima štiri nogé,

Zbral' so se štiri možje

in v nji dali vsakemu polharju svojo ulogo za „trančiranje“ slavnega polha.

IV.

In zdaj negotova leži
Usoda prihodnjih mi dnij,
In spanje drom se bojuje.
S. Jenko.

Na vrtu sta sedela sama, Hermina in Ivan. Temni oblaki so krili nebo, daleč za sv. Ano je gromelo, z nasprotne gore pa so se vile lahke

se za resno, uspešno spolnjevanje onih potreb države in prebivalstva, ki se ne dajo odlašati in da hoče to storiti tisto udanostjo in odločnostjo, kakoršno neizogibno zahteva ugled države, dostojanstvo parlamenta in parlamentarizem sploh?"

V tem komunikéju treba poudariti dva zelo važna momenta: 1) izjavo, da večina hoče ostati zvesta načelom, izraženim v adresi; 2) da niti z jedno besedo ne omeoja svojega razmerja do vlade. I to priča, da je to razmerje jako kritično v tem trenutku.

Obojitev mora priti prav kmalu: ali se uda večina, ali se uda Badeni, ali se večina — poruši. In mi moramo računati v možnostjo, da vlada dela za kulisami za — zrušenje. Na to kaže že vest v poluoficijoznem „Mattinu“: „Poljaki nočejo slediti Mladočehom. Govori se, da je poljski klub že uvel poskuse za pogajanja z liberalnim veleposestvom, kateremu bi se prepustilo jedno mesto v predsedništvu, ako bi vstopil v vrste večine“.

Obojito povedano: mi ne moremo verjeti v to eventualnost. Poljak je sestavil načrt adrese, vsa desetica je prisegla na načela, izražena v tej adresi, in se je tako podvrgla duševnemu vodstvu Poljakov — včeraj se je izjavila vsa parlamentarna komisija, da se hoče držati teh načel, in sedaj naj bi se prvi izneverili ravno Poljaki?! — Taka nelojalnost bi se morala hudo maščevati prej ali slej nad onimi, ki so jo zagrešili. V to ne moremo verjeti, ali ako bi se zgodilo ventar: *potem bodo vsaj vedeli češki in jugoslovanski parlamentarci, kaka so pota, po katerih more zmagati parlamentarna revolucija.* Na čeških in naših poslancih bode potem, da dokažejo, da niso zastoj hodili v šolo — obstrukcije.

Cesar Viljelm v Budimpešti. Na gal-obeđu v Budimpešti je napil včeraj cesar Fran Josip I. svojemu gostu v ogerski stolici, cesarju Viljelmu, sledečimi besedami: „Srčno obradosten na posetu Vašega Veličanstva, mi je v posebno zadoščenje, da zamorem Vaše Veličanstvo pozdraviti sedaj v Svoji prestolici ogerski. Pozdravljam pa v osebi Vašega Veličanstva tudi Svojega zvestega prijatelja in zaveznika in vztrajnega sotrudnika na velikem delu miru, na delu, kateremu so posvečene naše najboljšje moči. Prepričan zajedno o enakosti mišljenja Vašega Veličanstva, izpraznim svojo čašo na zdravje Vašega Veličanstva in kličem: cesar Viljelm živi!“ Cesar Viljelm je odgovoril na to z dolgo napitnico. Napitnica nemškega cesarja-governika se glasi bistveno tako-le: „Hvaležno sprejemam pozdrav Vašega Veličanstva in izjavljam, da me je simpatični vsprejem v Vašega Veličanstva stolici ogerski malo ne omaml. Mi doma se često radi spominjamo viteških Madjarov in njihova ljubezen do svoje domovine vzbuja v nas čute spoštovanja do tega naroda. Katero zavedno nemško srce pa ne vztrepeče tudi ob isenih Zrinski in Sziget? Z velikim zanimanjem smo se spominjali tisočletnega rojstnega dne Ungarije in razvitka ogerskega naroda na polju industrije naroda, ki se po pravici prišteva velikim kulturnim narodom. Kar pa me je napolnilo z najlepšimi čutili, to je neugasna ljubezen tega naroda do Vašega Veličanstva, svojega kralja. A ne samo tu, marveč v vsej Evropi in zlasti pa v mojem narodu plamti isto navdušenje za Vaše Veličanstvo, kateremu navdušenju se pridružujem tudi jaz. Vašega Veličanstva močosti se imamo zahvaliti za našo zvezo, sklenjeno v blagor naših narodov, zvezo, trdno in nerazlošno, katera je Evropi ohranila mir že tako dolgo let in ga ohrani še na dalje. In vse to navdušenje in ljubezen, katero gojimo za Vaše Veličanstvo mi vsi, odmevaj samo v jednom vzklicu „Ejen a királyi!“

Vsacega človeka mora le veseliti, da sta oba vladarja tako odločno povdarjala željo po obranitvi evropskega miru, čegar rušitev bi gotovo imela usodepolnih posledic na vse strani. Vendar je dovoljeno nekaj kratkih opazk tudi v tem pogledu. Napitnica morda nište obrnena proti kakim drugim zvezim, recimo proti francozko-ruski, katere zveze pomen je na zunaj isto tako pomirljiv, kakor je pomirljiv na — zunaj pomen trozveze; temveč pa bi se smelo smatrati napitnici za nekak odgovor prusjaskim prekucijam na avstrijskih tleh. Besede nemškega cesarja, da je navdušenje za cesarja Frana Josipa I. v nemškem narodu tako veliko,

kakor v Ogorskej in v vsej Evropi, naj bi zopet popravile, kar so zakrivali prusjaki obstrukcije.

Kakor vinkdar, tako priznavamo tudi sedaj lojalno in odkrito, da nismo navdušeni za trozvezo. Ne moremo biti navdušeni ne kakor Slovani in ne kakor Avstrijci. Vzroke temu smo navajali že o raznih prilikah. Vendar se nam zdi nekako, da je bilo dobro, da sta oba vladarja tako odločno povdarjala neporušnost in trajnost zveze med Avstrijo in Nemčijo. S tem je rečeno, da ta zveza ostane, naj bode notranji zistem v Avstriji tak ali tak. S tem pa so izpodbila tla najhujemu agitacijskemu sredstvu, katerega se poslužujejo nemski obstrukcionisti in s katerim dosežajo isti velik uspeh med nemškim ljudstvom; trditvi namreč: da se razruši zveza z Nemčijo, ako zmagajo sedaj Slovani!

Te hujskače sta postavila sedaj na laž naš cesar in cesar Viljelm.

„Otomana irredenta“. Irredenta tu, irredenta tam! V dobah irredente smo, to kaže, da se izvršuje neki narodnostni proces, ki naj bi dovel do neke končne uredbe človeštva po pasmah v velike skupine. Za Italijo irredento je prišla Germanija irredenta, zdaj je na vrsti tudi žejislamska irredenta. „Neodrešeni Turki“ so v poslednjem času vsi, katere odeva zeleni plašč proroka, pa če tudi z zadnjim robčekom.

Po zmagah na grškem ozemlju so začeli ponosno dvigati svoj turban vsi Turki po širni zemlji in v svoji bujni orientalski domišljiji že vidijo blesteti vso prostrano Indijo pod svitom polumescia. Po uzoru Germanov in Italijanov so se začeli smatrati kakor jedna skupina, kakor jeden narod in naj je raztresen še koderkoli. Po dovršeni grško-turški vojni je začelo vreti v Afganistanu in ideja otomanske irredente še siri čedalje bolj. Mohamedani v Kurrahé-ju v Indiji so odposlali udanostno izjavo Sultanu, v kateri pravijo: „dasi smo pod neprijetnim poveljstvom Anglije, vendar se čutimo vsi z dušo in telesom Turke in carigrjski padišah je naš pravi oče“. Jednako adreso so poslali sultanu Turki iz Kolombe, glavnega mesta Ceylonskega ter so sklenili zajedno poslati častno darilo poveljniku tesalske vojske, Edhem paši. H kratu hočejo pričeti nabirati sredstva za turško armado. Turški greben raste torej in v turški fantazji se zopet dviga turško cesarstvo, mogočnije, nego je bilo kadaj v minolih stoletjih. Ker pa utegne biti na svetu še mnogo drugih narodov, ki se čutijo neodrešene, bilo bi naravnost interesantno, ako bi prišli po par sto letih zopet na svet in bi videli, kako bode, ko vse irredente zavrsé svoje delo združenja „svojih se svojimi“. Ali bode potem zares boje na svetu? Teško, kajti dokler človek živi, godilo se bo — po človeško.

Različne vesti.

Vsej divji gonji laških in nemških listov zoper škofa tržaškega, uprizarjeni radi tega, ker je vsprejel v svojo škofijo duhovnika Vrbko, suspendiranega a divinis po škofu poreškem — je storil včeraj konec vladni „Osservatore“ s priobčenjem izjave tukajšnjega ordinarijata, iz katere je razvidno, da se je vsprejem Vrbke v to škofijo izvršil v sporazumljenju s škofom poreškim. Iz te izjave je razvidno tudi, da je Vrbka vzgleden duhovnik, kar so pritrdili vsi njega tovariši in tudi škof Flapp. Vzrok sporu med poslednjim in Vrbko je bila torej jedino le raba slovenskega jezika v cerkvi. — Sedaj je jasno tudi, kako grdo je lagal „Piccolo“, ko je trdil, da je škof Flapp uložil tožbo proti škofu Šterku in da se bode moral poslednji zagovarjati na sveti stolici. Tu imamo izgled, kako daleč sega drznost židovskih novinarjev in kako greše tisti izvestni duhovniki, ki so navadni gostje v predalih teh židovskih listov.

„Amico“ v Trstu piše o vseslovenskem shodu v Ljubljani prav tako, kakor židovski listi, posebej še tržaška vlačuga „Piccolova Sera“.

Tej judovski pameti se zdi, da časopisje sploh preveč važnosti pripisuje napominanemu shodu. In vendar je tudi ona plačala precej novcev za dolgo brzojavno poročilo iz Ljubljane, pa kaj to! Žid mora delati kšeft, zato pa „trošta“ tržaške svoje dušice, da za Lahe še ni vse izgubljeno.

Ali da mu sekundira katoliški „Amico“, to, to je malo čudno. Nū, in če piše „Amico“ naslanjaje se na „Serino“ pamet, da vseslovenski shod

je Slovincem več zapravlil kakor pridobil: „più perduto che guadagnato“, ali se ne pravi to vdinjati katoliško logiko judovski pameti.

Da, da! Da se tako sodi o shodu, na katerem je govorila glavno vodilno besede katoliško slovenska stranka I. slov. kat. shoda, je krivo le katoličanstvo „Amicovo“, ki velja „per i cattolici italiani“ in ne za katoliške Slovence?

Saj se razumemo!

„Amico“ čestita namestniku Rinaldiniju, da so ga obirali na — vseslov. shodu, kakor da bi bil ta shod političnih ciganov, ne pa najresniši sestanek najodličnejših zastopnikov, shod vsega slov. naroda. Prosit, Amico!

Amico se v predzadnji svoji številki prav hinavsko — rahlo zadeva ob „Pr. L.“. Da je ta izraz opravičen, sodim iz tega, kar sem razbral v zadnji številki istega lista. Nam očita „bojkot“, sam pa priporoča proti nekemu židu, ki prodaja nenravne slike v Trstu: „Che un ebreo possa imenemente offendere la moralità publica, é una cosa, che non si deve tollerare...“

„Il boicottaggio, ecco l'unico mezzo, che abbiamo.“

Prav, „Amico“, prav! Sam obsojaš vse, kar si pisal proti našemu načelnemu stališču glede „bojkota“, vse, vse zis to izjavo preklical. Za „ebreo“ deni le „liberale“ ali „massone“ t. j. kat. odpadnik, ki je hujski kakor pristen žid; „za moralità publica“ deni „giustizia naturale e divina e diritti della nazione slovena“ in skupaj smo! „No movendosi le autorità“, tako „Amico“, ker ne ganejo oblasti; nam preostaje....! — Punctum.

Tako, zares imenitno jih soli zadnji „Primorski list“ židovski liberalnim, slavofobnim „katolikom“ v Trstu. Dobro tako, tako treba govoriti s temi ljudmi.

Iz Rojana nam pišejo: Saj nam ni ljubo, ali naš župnik noče drugače, nego da se bavimo z njim. Gosp. župnik je res nepreračunljiv v svojem početju.

Zjutraj dne 19. je bila sv. maša za otroke otroškega vrta družbe sv. Cirila in Metoda. Čudom smo se začudili, da je župnik pri maši jel moliti „Česeuo si Marijo“ v latinskem jeziku in da je pozabil, da so to slovenski otroci. In ko je začul cesarko pesem v slovenskem jeziku, je zginil izpred oltarja.

In na to je bil razburjen ves dan. Posledice te razburjenosti je moral občutiti neki delavec, ki je slučajno tega dne prišel k župniku z neko prošnjo. Najlepša pa je bila ta, da je bil dotični delavec Lah. To je bilo ob 4. uri popoldne.

Ob 5. uri je imel biti neki pogreb. A gosp. župnik je šele ob 6^{1/2} uri prisopihal ves razježen iz Trsta pred cerkev rojansko; še jezil se je na ljudi, ki so morali čakati nanj — na župnika Jurco!

Rešitev računske naloge. Razmerje med nočjo in dnevom je odvisno od večje ali manje dolgoti dneva in noči; čim dalji je dan, tem krajša je noč. Ni ravno to, kar smo hoteli izračunati, pač pa nekaj drugega. Mi smo hoteli ugotoviti razmerje med dolgočasom po noči in po dnevnu. Sreča nam je bila mila, mnogo milejši pa nam je bil slučaj. Pogodili smo pravo. Do česa ne prihajamo dan danes po slučaju? Do srečne rešitve nam je pomagala „la valle di Rojano“, kjer visi neka, ne vemo že kako bi jej rekli... Pod visoko, škilečo na trg, pred rojansko cerkvijo, straži po dnevnu dolg čas — je den sam stražar v civilu, po noči pa dva! Rojanci vsaj ne vedo dati drugega posla onim stražarjem.

Sklep. Razmerje med dolgočasnostjo po dnevnu in po noči je kakor 1 : 2. Zapišite si to za uho, ker je vredno, da se ne pogubi.

Odnosaj.

Poturica, huja od Turka! V neki tržaški mestni šoli poučuje neko človeče rodom z Goriškega. Zahaja v kavarno na stari mitnici, ter tam prodaja svoje — neumnosti! Dolgo sem odlašal z metlo, ali sedaj ga moram malo očistiti. Pred časom je bilo revše vse razburjeno v gnujevu do našega Nabergoja. Izjavilo je: „Ako državno sodišče da prav magistratu, bomo še bolj pritiskali na ščave; ako pa da prav Nabergoju, ter da pride isti potem v mesto sejo — v tem slučaju zapusté vsi ostali odborniki dvorano ter se odstranijo demonstrativno“. Ker je g. učitelj v dobrih zvezah, je vredno, da se objavi, kar so mu javili njegovi gospodarji. Dne 16. septembra je še dodal isti gospod: Ako trža,

ški Slovenci kaj dosežejo v narodnem pogledu, to je, ako večina v državnem zboru ostane na krmlu ter prisili Badenja, da odpre Slovence v Trstu, poda mestni zbor takoj svojo demisijo v — protest!!!

To bi bila za nas grozna — nesreča!!!

Sosed.

Iz socijalistiških krogov nam pišejo: Žalibog, da ne morem drugače, nego da Vam sporočim o tesni zvezi, ki vlada med laškimi socijalnimi demokrati in liberalno stranko. Člen socijalno demokratiške zveze sem in vest me peče, ko sem čul pogovore gosp. Gerina in družbe, iz katerih sem mogel posneti, da gori omenjena zveza ni drugzaga, nego podružnica italijansko-liberalne stranke. Pomislite vendar, da obstoji prava pogodba med laškimi socijalisti in italijansko-radikalno stranko — pogodba za borbo proti tržaškim Slovence! Zlasti pa hočejo zatreti delavski stan slovenski. In ta nepočeni slovenski delavec hodi na limanice laškemu sovražniku! To me peče, to me boli v srce.

Sicer malenkosten ali značilen je nastopni slučaj. Nekega dne v minoletem mesecu smo bili zbrani na posvetovanju v društvenih prostorih socijalno demokratične zveze. Tedaj je prišel plačat udnino neki slovenski trpio, ki ni bil zmožen italijanščine. Ogovoril je torej uradnika po slovenski, a le-ta je zaklical nam po italijanski: „Ali je kdo tu, ki razume — ščavo, kajti tu je neki — ščavo, katerega jaz ne razumem?!“

Štavi smo jim mi torej, našega jezika ne umejo in ga tudi ne očajo umeriti in potem so še toli drzni, da trde, da so — mednarodni.

(Sledi podpis.)

Daleč smo prišli. Zadnje nedeljo meseca avgusta je šla tržaška katoliška družba na božjo pot k materi Božji v Istro blizu Poreča. Tega romanja se je udeležilo kakor po navadi, tudi mnogo Slovencev in Slovenk. Toda laška duhovščina je prepovedala slovenskim romarjem moliti in peti v slovenskem jeziku. Res, reči moramo, — daleč smo prišli. —

Tako priznava tudi narodno zmerni, strogo katoliško konservativni „Primorski list“! Sedaj pa reci še enkrat, o ljuba „Triesterica“, da je Spinčič lagal na shodu v Ljubljani!

Cirkus Henry v Politeama Rossetti. Kakor v Ljubljani in povsod, kjer nastopa, vzbuja tudi v Trstu zopet ta odlična družba veliko zanimanje. Vspored predstavam je vsikdar jako zanimiv in vreden, da se je obišče. Predsinočnjem odlikovali so se posebno Mr. Duvencek, mož iz kavčuka, ki je bil ves podoben kači in se je tudi kretal, kakor bi bil iz kače nastali človek. Dalje je občudovanja vreden orjak Mr. Gerardy, ki je po stotu težke krogle na debelem železnem drogu vihtel v rokah, kakor bi bile palčice kakega gigerla; dva moža, sedeča na stolih, pa je držal v zobeh, kakor bi bile dve punčki iz cunj. Kar kri pa je gnalo k srcu gledalcem, ko je visela za kolena viseča visoko v zraku gospa Palo in držala v rokah svojega krepkega, na čudovite načine v zraku kretajočega se moža z sinčkom. Vse je želelo, da bi bilo skoraj konec tej nevarni igri, vendar je tudi zanimanjem strmelo na to sliko, ki je jedna najdovršenejših na trapezu. Pantomina „Mazepa“ nas je spominjala po nekem delu na krssno pripovedno pesem Byronovo, vzbujala občudovanje zaradi preciznega izvajanja prizorov in lepih poljskih narodnih plesov in narodnih noš. Nastopi konj in psov so bili istotako občudovanja vredni in tako je cirkus Henry po pravici jedno onih zabavišč, kakoršno je smeti priporočati vsem krogom občinstva.

Zadnji potres so občutili tudi precej krepko v Senegaliji, Fabriano in Casli. Tudi v Florenci je bilo čutiti krepak sunek. To pot pa iz Ljubljane ni nobenih vznemirljivih poročil in se je menda ta potres omejil bolj na južne pokrajine gorenje Italije, kjer je bilo prebivalstvo tudi res zelo prestrašeno.

Nesreča. Predčerašnjem popoldne se je dogodila huda nesreča na openski cesti, na Vrdeli. Na cesti sta stala 12letni Ivan Hrovatin in njega mlajši brat. Kar je pridrdrala neka kočija, v katero sta bila uprežena dva konja. Kočijaž se je trudil, da bi ustavil konja, ko je zazrl dečka. Ali ni mogel tako hitro. Deček Ivan je hotel rešiti manjšega bratca, a pri tem je sam prišel pod voz.

Kolesa so mu šla čez život. Nesrečnega dečka so praveli najprej na zdravniško postajo in od tod v bolnišnico.

Stariši zapomnite si: nikoli ni dovolj paznje nad otroci!

Kornelij Vjejski, umrli poljski pesnik, je bil pred več leti tudi avstrijski državni poslanec. Tedaj je Vjejski zajedno se svojimi liberalnimi tovariši Hauslerjem, Skrzynskijem in grofom Goluchovskim izstopil iz poljskega kluba. Vjejskemu je bilo 74 let in je umrl na posestvu svojega sina v Pavlovecu v nedeljo 19. t. m.

Izpred sodišča. Minolega torka je obsodilo tukajšnja deželno sodišče 23letnega Ivana Spotica iz Trsta na 8. mesecev ječe, ker je dne 9. avgusta tam blizu sv. Ane močno poškodoval svojega tovariša Jakoba Fajdigo.

19letni Cesar Centassi in 27letni Rafael Centassi sta dobila prvi 9 mesecev, drugi 4 mesece teškega zopora radi javnega nasilstva, storjenega s tem, da sta se dne 10. avgusta upirala strazarjema, ki sta ju hotela aretovati. — 29letni muzikaš Fran Marc je dobil 6 mesecev radi tatvine. Ukradel je v gostilni nekemu Antonu Stolfa listino z 95 gld. in poročni prstan.

Iz najvišjih krogov. Dá so ljudje v najvišjih krogih tudi le ljudje in nikakor ne bogovi, kaže nastopna dogodbica.

Danskega kralja sin princ Dragotin se je poročil s princezino Velško, unukinjo angleške kraljice. Danski kralj Kristijan pa je že sivolas starček in mu bode skoro prepustiti žezlo svojemu nasledniku. Za njegovo očetovsko srce pa so zdaj hkrati nastopili preresni trenotki in vse to prihaja iz zveze njegovega sina z angleško kraljevo hišo.

Princa Dragotina Danskega soproga je bivala, ko je bila še dekle, dlje časa na Danskem, kar je menda dovelo do zaroke obeh mladih ljudi. Sedaj pa princezinja Velška kar hkrati noče biti več na Danskem in noče biti.

Izgovarja se, da jej je danski dvor predlogčassen, da vladajo ondi preprijetistične, starokopitne razmere in še več takega; njeni oče, princ Velški, pa dostavlja še, da njegovi hčerki ni malo ne prija danski zrak in da mora bivati v svoji prvotni domovini, na Angleskem. Pa tudi kraljica Viktorija je na strani svoje unukinje in je predlagala princu Dragotinu, ki služi sedaj v danski mornarici, naj prestopi v angleško mornarico, da mu bode možno skupaj živeti s svojo ženko. Princ Dragotin se je že žudal temu predlogu, a je že šment, so pa očka rekli, da — ne. Kralj Kristijan je vsled tega nergovanja Anglezev jako ozlovoljen in je izjavil za jedenkrat sledeče: „Moj sin je sin kralja danskega in kakor tak mora ostati na svojem dednem domu, v svoji očetniji! Tudi ne kaže, ker se je izobrazil v domači mornarici, da bi šel zdaj službovat na tuje. Ako njegova soproga (kar bi jej bilo kakor soprogi jedina dolžnost, za katero je morala znati že pred poroko) že noče živeti v domovini svojega moža, pa naj ostane v svoji domovini, moj sin pa ostane v svoji. Tako naj živita ločena“. Angleži hočejo, da ostane princeza v svoji domovini in tako se mora ločiti mladi zakon radi — viših ozirov.

Ti višji oziri so pa lahko umlji pri Angležih. Morda pa delujejo tudi zelo tajni vzroki v tej stvari. Znano je, da je carica-mati danska princezinja in Anglija in Rusija sti kakor pes in mačka. A vse to so znali menda poprej, ali tudi ne? Vsakako ima kralj danski prav: žena mora z možem in ako ne stori tega, mora imeti že zelo tehtnih razlogov in ti razlogi nikakor niso dolgočasno življenje v obližju soproga.

Liza Michel, znana francoska anarhistička, katera je v poslednjem času pribegla iz Pariza v London, je nedavno temu od ondi dospela s še dvema tovarišicama v Bruselj, da govori pred večjim zborom somišljenikov o razmerah v Španiji. Toda vlada je anarhistično Lizo smatrala za opasno ter dala oboroženim spremstvom odvesti čez mejo njo in prijateljici njeni. O tej priliki je prišlo do demonstracij in petnajst oseb je moralo pod ključ zaradi Lize, drugi so kričali: Živela anarhija! — Liza Michel je jedua najslavitejših anarhističnih vodij. V Parizu pa je imela poseben rešpekt pred norišnico. Kadar je nastopila, čakali so jo že detektivi, da jo odvedejo v blaznico. To jo je vsikdar užalilo tako, da se je skrila, kajti, ona, duhovita nositeljica velike svetovne ideje, pa da

bi šla med — norce? Ker jej pariška oblast le ni nehala dajati naslova „guismojenke“, jo je naposled pobrisala v London, kjer je ne šalijo na tako nezasluzeni ucin.

Dogodki v Hazletonu. Iz New-Yorka se nadalje poroča, da je 160 žensk, oboroženih s koli in sekirami, napadlo 300 rudarjev in jih prisililo, ustaviti delo. Delo v Hazletonu počiva splošno. Nasprotno je začelo delati v Pittsburgu 15.000 rudniških delavcev.

Kako Indijani zdravijo. Naslednja črtica bode gotovo zanimala naše čitatelje, zatorej jo podajemo doslovno, kakor je vse to doživel neki Evropejec mej Indijani samimi.

Neki Indijan si je nevarno ranil nogo, vsled česar se je napravilo unetje po vsem stegnu Noga je otrpnila in bilo se je bati najhujšega. Tedaj je prišel k bolniku neki stari Indijan in je pričel operacijo na nogi, katero je izvršil z največo spretnostjo, tako, da se niti dotaknil ni žil in kitic. Najprej je stavec odprl glavni del rane in to z nožem iz obsidijana, vulkaničnega stekla, in z jednakim orodjem odstranil je vse bolne in gnojne dele. Vso nogo je potem skrbno izmil s tekočino od kuhanih vrbovih korenin. Noben izkušeni zdravnik bi tega ne izvel tako natančno. Zato je bil tudi vspeh popoln in noga je bila v kratkem času zopet popolnoma za rabo. Toda zdaj je glavno, česar si je treba zapomniti. Indijani pravijo, da je iz rane treba odstraniti najprej pokvarjeno kri, da se zamore napraviti nova, mlada kri; kajti nova kri ustvarja zopet novo zdravo meso. Ali ravno tako, kakor nastaja iz krvi meso, tako nastaja kri in sploh vse življenje, iz vode — poslednja točka spominja na Kneippovanje —; zatorej se mora rana sprati z vodo, da se napravi nova kri. Ker pa raste vrba ob vodi, je umevno samo ob sebi, da imajo njene korenine veliko življenske moči v sebi. To že kaže, da ima voda rudečo barvo od vrbovih korenin. Gnitje pa je pripisovati črvom, ki se zaredijo v ranjenem ali bolnem mesu, zatorej se je moralo odstraniti to bolno meso, da so se odstranili ne samo črvi, marveč tudi njihova zalega.

Te izjave starega Indijanca niso baš neumne in so tudi povsem verjetne, to že radi tega, ker je znal ozdraviti nevarno obolelo nogo na tako priprosti način, dočim bi bil marsikateri evropejski zdravnik isto naravnost — odrezal.

Nabergoj contra „Indipendente.“

Dne 11. t. m. vršila se je pred deželnim kakor vsklencim sodiščem zadnja razprava v kazenski stvari gosp. Ivana viteza Nabergoja proti tukajšnjemu listu „Indipendente“. Ta stvar vlekla se je 15 mesecev ter je bil — kakor je znano našim čitateljem — zadnjič urednik „Indipendenta“ obsojen od kazenske Preture na globo 15 goldinarjev.

Proti tej razsodbi pritožili sti se obe stranki; obtoženec radi nekrivde, a tožitelj radi priznize kazni in radi tega, ker ni bilo izrečeno v razsodbi, v katerem jeziku jo ima prijaviti „Indipendente“.

Na omenjeni razpravi dne 11. t. m. bil je zastopan tožitelj po odvetniku dru. Gregorinu; a toženec po odvetniku dru. Mandelu. Otvorivši razpravo gosp. predsednik vitez Nadamlenski prijavil je strankama sklep deželnega sodišča, da današnji razpravi prisustvuje tolmač za slovenska izvajanja in to sicer ugodivši prošnji urednika „Indipendenta“, pismeno uloženi dan prej.

Dr. Gregorin je izjavil na to, da smatra ta sklep nezakonitim, ker je slovenski jezik v Trstu istotako sodni jezik, kakor italijanski ter da si pridruzuje proti temu sklepu vse dovoljene mu korake, priznavši, da se za sedaj ta sklep ne da izpodbiti, ker je izrečen od zadnje instance.

Službo tolmača je vršil gosp. avskultant dr. Stegù. Na to se je prečital referat o stanju kazenske pravde, kakor po navadi, v italijanskem jeziku.

Po prečitanju stavil je gosp. dr. Gregorin zahtevo, naj mu tolmač prevedo prečitani referat na slovenski jezik. To zahtevo je motiviral s tem, da se je nasprotniku dovolilo tolmača za slovenska izvajanja, da je slovenski jezik istotako sodni jezik kakor italijanski ter da mora dosledno veljati isto načelo gledé italijanskega jezika, kakor je bilo izrečeno gledé slovenskega.

